

Zelfvertrouwen en Angstige Jaloezie: De Modererende Rol van Ervaring met Ontrouw

Isis Inga van der Neut

S4805372

Afdeling Gedrag en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3E-BT15: Bachelor These

Begeleider: Dr. D.P.H. Barelds

Tweede beoordelaar: Drs. J. Karsten

In samenwerking met: Marit Roze, Désirée Bakkes, Isa Bosch, Marisa Dondertman & Irena
de Vries

2 juli 2025

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

Samenvatting

Jaloezie komt veel voor in romantische relaties en heeft soms negatieve gevolgen, zoals conflicten en relatieproblemen. Het is van belang om te onderzoeken welke factoren invloed hebben op de mate van jaloezie. Het huidige onderzoek richt zich daarom op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, en onderzoekt daarnaast of het hebben van eerdere ervaringen met ontrouw door een partner deze relatie beïnvloedt. De verwachting was dat hoger zelfvertrouwen samenhangt met minder angstige jaloezie en dat dit wordt afgezwakt wanneer iemand is bedrogen door zijn (ex-)partner. Dit is onderzocht aan de hand van zelfrapportage vragenlijsten bij 166 volwassenen in een intieme relatie. De resultaten toonden een negatief verband tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Echter is er geen moderatie-effect gevonden voor ervaring met ontrouw. Hieruit kan worden geconcludeerd dat zelfvertrouwen samenhangt met angstige jaloezie, maar dat in dit onderzoek ervaring met ontrouw door een partner deze relatie niet modereert. Theoretische en praktische implicaties worden besproken.

Sleutelwoorden: zelfvertrouwen, angstige jaloezie, ervaring met ontrouw

Abstract

Jealousy is common in romantic relationships and may have negative consequences, such as conflict and relationship problems. It is important to investigate which factors influence the level of jealousy. The current study therefore focuses on the relationship between self-esteem and anxious jealousy, in addition to investigating whether having previous experiences of infidelity by a partner affects this relationship. It was expected that higher self-esteem is associated with less anxious jealousy and that this is weakened when someone has been cheated on by their (ex-)partner. This was investigated using self-report questionnaires among 166 adults in an intimate relationship. The results showed a negative relationship between self-esteem and anxious jealousy. However, no moderation effect was found for experience of infidelity. From this, it can be concluded that self-esteem is related to anxious jealousy, but in this study, experience with infidelity by a partner does not moderate this relationship. Theoretical and practical implications are discussed.

Keywords: self-esteem, anxious jealousy, experience of infidelity

Zelfvertrouwen en Angstige Jaloezie: De Modererende Rol van Ervaring met Ontrouw

Jaloezie wordt door stellen benoemd als een van de drie meest voorkomende problemen in relaties (Zusman et al., 1998). Het is dan ook niet verrassend dat jaloezie samengaat met veel negatieve uitkomsten, zoals conflicten, huiselijk geweld, en zelfs scheiding (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007). Deze destructieve gevolgen van jaloezie op relaties zijn problematisch, aangezien sociale relaties een belangrijke rol spelen in het bevorderen van zowel de fysieke als mentale gezondheid van individuen. Mensen hebben namelijk een inherente behoefte aan interpersoonlijke relaties door hun verlangen naar verbondenheid en acceptatie (Baumeister & Leary, 1995). Uit onderzoek van Holt-Lunstad et al. (2010) blijkt dat het hebben van sterke sociale relaties, waaronder romantische relaties, het risico op vroegtijdige sterfte met maar liefst 50% kan verminderen. Robles et al. (2014) vonden overtuigend bewijs dat een hoge kwaliteit van het huwelijk samenhangt met een betere lichamelijke en psychische gezondheid, zoals lagere niveaus van depressieve symptomen. Daarentegen kan een ongelukkig huwelijk leiden tot verhoogde stress, wat het risico op gezondheidsproblemen vergroot (Kiecolt-Glaser & Newton, 2001). Deze bevindingen benadrukken de voordelen van gezonde romantische relaties voor personen. De impact die jaloezie op de kwaliteit van deze relaties kan hebben, maakt het nog belangrijker om te begrijpen hoe jaloezie ontstaat en waarom het bij sommigen sterker tot uiting komt dan bij anderen.

Zelfvertrouwen is een kenmerk dat vaak gekoppeld wordt aan jaloezie. Het is een belangrijke factor in hoe individuen omgaan met onzekerheden in relaties, waaronder gevoelens van jaloezie. Er zijn dan ook meerdere onderzoeken waaruit is gebleken dat een persoon met weinig zelfvertrouwen meer jaloerse gevoelens ervaart dan iemand met meer zelfvertrouwen (Dijkstra & Barelds, 2008; Buunk, 1997; DeSteno et al., 2006). Het is interessant om te kijken hoe de invloed van zelfvertrouwen op jaloezie onder verschillende

omstandigheden kan veranderen, omdat dit meer inzicht geeft in wanneer zelfvertrouwen daadwerkelijk beschermt tegen jaloezie en wanneer niet.

Ontrouw hangt ook vaak samen met jaloezie. Het is een veelvoorkomend, maar erg verwoestend fenomeen binnen relaties. Het aantal personen dat vreemdgaat in hun leven varieert in Nederland tussen 17% en 31% (zie verder Dijkstra et al., 2023). Bovendien is het een van de meest voorkomende redenen voor het beëindigen van de relatie (Allen & Atkins, 2012; zie verder Dijkstra et al., 2023). Ontrouw is een van de meest voorkomende redenen waarom stellen in therapie gaan, maar het is tegelijkertijd ook een van de moeilijkste onderwerpen voor een therapeut om klinisch te behandelen (Wilson et al., 2011). Echter, naast recentelijk opgestelde richtlijnen voor relatietherapeuten voor de behandeling van jaloezie en overspel (Dijkstra et al., 2023), is onderzoek naar deze specifieke vorm van behandeling nog relatief schaars. Verder onderzoek naar hoe zelfvertrouwen, jaloezie en ervaring met ontrouw door een partner met elkaar samenhangen, kan bijdragen aan het verbeteren van bestaande behandelingen of nieuwe inzichten geven aan therapeuten hoe hiermee kan worden omgegaan.

In dit onderzoek wordt daarom gekeken naar de rol van zelfvertrouwen in de mate van angstige jaloezie. Daarnaast wordt onderzocht of eerdere ervaringen met ontrouw door een partner dit verband modereert.

Het Verband tussen Zelfvertrouwen en Angstige Jaloezie

Jaloezie wordt gedefinieerd als een negatieve reactie op de werkelijke, ingebeelde of verwachte emotionele of seksuele betrokkenheid van de partner bij iemand anders (Buunk & Bringle, 1987). Volgens Buunk's typologie (1997) zijn er drie verschillende soorten jaloezie te onderscheiden. Reactieve jaloezie verwijst naar de negatieve emoties die personen ervaren wanneer hun partner daadwerkelijk emotioneel of seksueel ontrouw is geweest, zoals

gevoelens van woede en verdriet wanneer de partner zoent met een ander. Preventieve jaloezie richt zich op de aanzienlijke moeite die personen doen om situaties te voorkomen waarin de partner vreemd zou kunnen gaan, door hen bijvoorbeeld te controleren en beperkingen op te leggen. Angstige jaloezie gaat in op het proces waarbij personen piekeren en obsessieve gedachten hebben over mogelijke ontrouw van hun partner, waarbij zij gevoelens van angst, achterdocht, bezorgdheid en wantrouwen ervaren. Deze vorm is meer naar binnen gericht en speelt zich meer in het hoofd af. Angstige en preventieve jaloezie worden, in tegenstelling tot reactieve jaloezie, niet alleen getriggerd door daadwerkelijke ontrouw, maar ook bij de afwezigheid van een daadwerkelijke rivaal (Buunk & Dijkstra, 2006). In het huidige onderzoek zal de focus liggen op angstige jaloezie, aangezien er bewijs is dat deze vorm van jaloezie het meest destructief is voor een relatie (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007). Zij vonden in hun studie dat hogere niveaus van angstige jaloezie significant samenhangen met lagere relatiekwaliteit. Dit komt overeen met bevindingen die aantonen dat personen die gedragingen vertonen van angstige jaloezie meestal pathologisch jaloerse individuen zijn die ernstige relationele problemen ervaren (Ellis, 1996).

Er is veel onderzoek gedaan naar factoren die van invloed zijn op jaloezie. Dijkstra en Barelds (2008) vonden een verband tussen meerdere persoonlijkheidsvariabelen en angstige jaloezie, zoals neuroticisme en extraversie. Ook werd er in hun onderzoek bewijs gevonden voor een negatief verband tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Zelfvertrouwen verwijst naar de evaluatie die mensen van zichzelf maken, het is een stabiel gevoel van zelfwaardering, eigenwaarde en zelfacceptatie (Rosenberg, 1965). Het bepaalt in sterke mate hoe iemand reageert op onzekerheden en gevoelens van jaloezie in een relatie. Personen met een laag zelfvertrouwen rapporteerden hogere niveaus van angstige jaloezie dan personen met een hoger zelfvertrouwen. Dit wordt ondersteund door de bevinding van Buunk en

Dijkstra (2006) dat angstige jaloezie vaak ontstaat vanuit onzekerheid over de eigen waarde en aantrekkelijkheid binnen de relatie.

Personen met een hoog zelfvertrouwen hebben over het algemeen meer vertrouwen, stabiliteit en tevredenheid in relaties (Murray et al., 2000). Zij hebben minder bevestiging nodig van hun partner en zijn minder gevoelig voor bedreigingen voor de relatie (Shrout & Weigel, 2020). Ook zijn zij beter in zelfregulatie, zien bij stressvolle gebeurtenissen minder bedreigingen, en zijn ervan overtuigd dat zij beter met stress om kunnen gaan (Cast & Burke, 2002). Hierdoor ontstaan er minder snel destructieve patronen zoals controlegedrag of achterdochtigheid, gedragingen die juist kenmerkend zijn voor angstige jaloezie. Mensen met een laag zelfvertrouwen voelen zich daarentegen onzekerder in hun relaties, zijn gevoeliger voor bedreigingen en vertonen vaker gedrag dat voortkomt uit onzekerheid (Murray et al., 2000). Zij zijn geneigd om liefde en acceptatie van hun partner sneller in twijfel te trekken, waardoor ze normaal gedrag eerder als afwijzing interpreteren. Zij voelen zich sneller inadequaats als partner, wat als gevolg heeft dat zij zich sneller bedreigd voelen door potentiële rivalen (Barelds & Dijkstra, 2021). Uit een ander onderzoek kwam naar voren dat personen met een laag zelfvertrouwen waarschijnlijk vaker verwachten dat hun partner hen uiteindelijk zal verlaten (Erol & Orth, 2016). Deze gevoelens kunnen zich uiten in obsessief piekeren over mogelijke ontrouw, verhoogde waakzaamheid en onzekerheid, zelfs in de afwezigheid van concrete aanwijzingen. Zulke reacties zijn belangrijke componenten van angstige jaloezie. Deze verklaring sluit aan bij de bevinding van Dijkstra en Barelds (2008) dat er een negatief verband bestaat tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Door te onderzoeken in welke situaties dit effect mogelijk verandert, kan beter worden begrepen waarom het verband soms sterker of zwakker is. Daarnaast levert het meer inzichten op in de manier waarop persoonlijke en relationele factoren samen gevoelens van jaloezie beïnvloeden.

Het Modererende Effect van Ervaring met Ontrouw

Eerdere ervaringen met ontrouw door een partner is een voorbeeld van dergelijke factoren die van invloed zouden kunnen zijn op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Hoewel uit onderzoek blijkt dat ontrouw in monogame relaties steeds vaker voorkomt (Wiederman, 1997), bestaat er tegelijkertijd veel onduidelijkheid over welke gedragingen precies als ontrouw worden beschouwd (Wilson et al., 2011). Moller en Vossler (2014) onderscheiden in hun onderzoek drie manieren waarop mensen ontrouw kunnen definiëren: als geslachtsgemeenschap, als seksuele handelingen in bredere zin, en als emotionele ontrouw. Personen die uitsluitend geslachtsgemeenschap met een ander zien als ontrouw, geven een andere betekenis aan het begrip dan personen die ook andere seksuele activiteiten hieronder vinden vallen. Emotionele ontrouw, zoals het ontwikkelen van een diepe emotionele connectie met een ander, vormt weer een andere manier om ontrouw te definiëren. Deze uiteenlopende definities tonen aan dat iedereen ontrouw op zijn eigen manier definieert. Geslacht speelt hier ook een rol in. Moreno en Kahumoku-Fessler (2018) onderzochten het verschil tussen mannen en vrouwen in het beoordelen van gedrag als ontrouw. Hieruit bleek dat vrouwen vaker seksueel en emotioneel gedrag zagen als vreemdgaan dan mannen. Ondanks deze verschillen blijkt uit onderzoek dat ontrouw, ongeacht de exacte definitie, vaak leidt tot ernstige vertrouwensproblemen bij de bedrogen partner (Sauerheber & Disque, 2016). Beschadiging van de betrouwbaarheid van de partner heeft een grote invloed op de relatietevredenheid (Gottman & Silver, 2012). Er is een wisselwerking tussen ontrouw en relatietevredenheid: ontevredenheid over de relatie leidt ertoe dat partners eerder ontrouw zijn, en ontrouw in de relatie zorgt weer voor minder relatietevredenheid bij de andere partner (Fincham & May, 2017). Kortom, hoewel ontrouw op verschillende manieren wordt geïnterpreteerd, blijkt het vaak negatieve gevolgen te

hebben voor het vertrouwen en de tevredenheid binnen de relatie, factoren die weer invloed kunnen hebben op gevoelens van jaloezie.

Bedrogen worden door een partner is een van de meest ingrijpende gebeurtenissen die iemand binnen een partnerrelatie kan meemaken, en veroorzaakt cognitieve en emotionele disregulatie en gevoelens van verdriet (Haney & Hardie, 2014). Na een dergelijke ervaring vertonen personen vaak een verhoogd niveau van fysieke en psychische klachten, zoals symptomen van depressie, angst of zelfs posttraumatische stress (Roos et al., 2019; Gordon & Baucom, 1998). Dergelijke gevoelens worden heftiger ervaren door personen met een laag zelfvertrouwen (Shrout & Weigel, 2020), wat mogelijk ontstaat doordat zij beschikken over minder goede persoonlijke middelen en copingvaardigheden om met stress om te gaan (Stinson et al., 2008), iets waar personen met een hoger zelfvertrouwen beter over beschikken. Desondanks betekent het niet dat personen met een hoger zelfvertrouwen ongevoelig zijn voor de negatieve impact van ontrouw. In het onderzoek van Shrout en Weigel (2020) is te zien dat zelfvertrouwen het effect van ontrouw op stress, depressie en angst dempt, maar niet volledig voorkomt. Personen met een hoger zelfvertrouwen tonen namelijk nog steeds meer klachten dan anderen die geen ontrouw door een partner hebben meegemaakt. Ook bij hen kan een dergelijke ervaring en de bijbehorende gevoelens leiden tot onzekerheid en achterdocht. Deze emotionele gevolgen van ontrouw kunnen ingrijpend zijn voor het welzijn van de bedrogen partner.

Onderzoek van Moreno en Kahumoku-Fessler (2018) laat zien dat eerdere ervaringen met bedrogen worden door een partner invloed kunnen hebben op de manier waarop personen gedragingen van hun partner interpreteren. Zo blijken personen waarvan de huidige en/of vorige partner is vreemdgegaan eerder geneigd om zowel emotionele als seksuele gedragingen als ontrouw te beoordelen dan personen zonder deze ervaring. Dit zou betekenen dat zij gevoeliger zijn voor bedreigingen binnen de relatie. Een mogelijke verklaring hiervoor

is dat deze personen extra alert worden na een dergelijke ervaring, bijvoorbeeld door de toegenomen stress en angst. Ambigue gedrag van hun partner, gedrag dat niet duidelijk door iedereen wordt beschouwd als ontrouw, zou door hen eerder kunnen worden gezien als een indicatie van vreemdgaan dan anderen. De verhoogde waakzaamheid maakt hen gevoeliger voor potentiële bedreigingen binnen de relatie. Gevoelens van wantrouwen, angst en onzekerheid kunnen daarbij een trigger zijn voor angstige jaloezie en de gedragingen die daarbij komen kijken zoals piekeren, controlegedrag en achterdocht. De emotionele impact kan zo sterk zijn dat zelfs personen met een hoger zelfvertrouwen gevoeliger worden voor angstige jaloezie. Het is dan ook denkbaar dat, hoewel zelfvertrouwen onder normale omstandigheden samenhangt met minder angstige jaloezie, deze relatie wordt afgezwakt bij personen wiens partner is vreemdgegaan. Deze ervaring met ontrouw zou daarmee een context kunnen vormen waarin de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie verandert. Op basis van deze overwegingen wordt in het huidige onderzoek verondersteld dat ervaring met ontrouw door een partner een modererende rol speelt in de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie.

Het Huidige Onderzoek

In het huidige onderzoek wordt gekeken naar het verband tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Bij een groep volwassenen met een intieme relatie zal worden onderzocht in hoeverre zij gevoelens van angstige jaloezie ervaren. Naast het onderzoeken van de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, richt het onderzoek zich ook op de mogelijke invloed van eerdere ervaringen met ontrouw door een partner. Het idee is dat mensen met een hoger zelfvertrouwen minder gevoelig zijn voor angstige jaloezie, maar dat dit effect zwakker kan zijn als zij in het verleden ontrouw van een partner hebben meegemaakt. Op basis hiervan worden de volgende hypothesen opgesteld, zoals weergegeven in Figuur 1:

Hypothese 1: Zelfvertrouwen hangt negatief samen met angstige jaloezie.

Hypothese 2: Ervaring met ontrouw verzwakt de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie.

Methode

Deelnemers en Procedure

Er is een kwantitatief onderzoek uitgevoerd via een online vragenlijst naar jaloezie in partnerrelaties. Hierbij is samengewerkt met vijf andere studenten van de Rijksuniversiteit Groningen en zijn de verschillende onderzoeken met betrekking tot jaloezie gecombineerd in één vragenlijst. Het invullen van de vragenlijst duurde naar schatting maximaal 15 minuten. De participanten werden geworven via online verspreiding in de kring van de onderzoekers, met een uitnodiging om een vragenlijst in te vullen. Deelname was alleen mogelijk voor mensen die op het moment van invullen meerderjarig waren en in een romantische relatie zaten. Alle participanten hebben geïnformeerde toestemming gegeven voor het gebruik van de antwoorden die zijn ingevuld en het onderzoek is door de ethische commissie goedgekeurd. De vragenlijst is opgesteld en verspreid via Qualtrics.

In totaal werd de vragenlijst 285 keer aangeklikt via de verspreide Qualtrics-link. Van deze groep zijn 212 mensen begonnen met het invullen van de vragenlijst (134 vrouwen, 78 mannen; $M = 32.89$ jaar, $SD = 17.10$). Eén participant gaf geen geïnformeerde toestemming en werd uitgesloten van de analyse. Vervolgens zijn alleen participanten verwijderd die meer dan 10% van de relevante vragen niet hadden ingevuld. Participanten met minder dan 10% missende waarden zijn meegenomen in de analyse. Uiteindelijk zijn 166 participanten geanalyseerd (97 vrouwen, 69 mannen; $M = 34.23$ jaar, $SD = 16.88$).

Instrumenten

Jaloezie

Om jaloezie te meten, is er gebruikgemaakt van de Three Types of Jealousy Scale (Barelds & Dijkstra, 2022; Buunk, 1997). Deze vragenlijst meet drie soorten jaloezie:

reactieve jaloezie (items 1 t/m 5), angstige jaloezie (items 6 t/m 10) en preventieve jaloezie (items 11 t/m 15). Alle items worden gescoord op een vijfpuntsschaal (zie de Appendix). De antwoordschaal is voor elke vorm van jaloezie anders. Voor reactieve jaloezie lopen de antwoordopties van 1 = ‘niet vervelend’ tot 5 = ‘heel erg vervelend’, voor angstige jaloezie van 1 = ‘nooit’ tot 5 = ‘altijd’ en voor preventieve jaloezie van 1 = ‘niet van toepassing’ tot 5 = ‘heel goed van toepassing’ (Barelds & Dijkstra, 2022). Een voorbeelditem van angstige jaloezie is: “Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander”. De scores voor de drie vormen van jaloezie worden berekend door de items per soort jaloezie bij elkaar op te tellen, waardoor voor elke vorm van jaloezie de scores minimaal 5 en maximaal 25 zijn. De subschaal reactieve jaloezie heeft in het huidige onderzoek een voldoende betrouwbaarheid van $\lambda^2 = .792$. De subschalen angstige jaloezie en preventieve jaloezie hebben betrouwbaarheden van respectievelijk $\lambda^2 = .872$ en $\lambda^2 = .748$, welke als goed en voldoende kunnen worden geclassificeerd. In het huidige onderzoek wordt alleen de schaal voor angstige jaloezie gebruikt.

Ervaring met ontrouw

Daarnaast werden er drie vragen gesteld over ervaringen met ontrouw, zoals of iemand te maken heeft gehad met ontrouw of hier gedachten over heeft. Deze vragen zijn niet afkomstig uit een specifieke vragenlijst, maar uit een lopend onderzoek van de RUG onder personen met een relatie. Bij deze vragen kon worden gekozen uit drie of vier antwoordopties, waarbij de deelnemer de optie koos die van toepassing was op diens situatie (zie de Appendix). De eerste vraag was: “Heb je er weleens aan gedacht om overspel te plegen? Met overspel bedoelen we elke vorm van geheime romantische en/of seksuele activiteit (inclusief zoenen) met een ander dan je partner.” Hierbij kon er worden gekozen uit de volgende antwoordopties: “Nee, daar heb ik geen interesse in.”, “Ja, maar het blijft bij een

fantasie of gedachte.”, “Ja en dat wil ik ook graag. Het is er alleen nog niet van gekomen.” of “Ja en ik pleeg ook daadwerkelijk overspel, of heb dat in het verleden gedaan gedurende de relatie met mijn huidige partner.”. De tweede vraag luidde als volgt: “Heeft je partner (voor zover je dat kan beoordelen) er weleens aan gedacht om overspel te plegen?”. De antwoordopties bij deze vraag waren “Nee, daar heeft mijn partner geen interesse in.”, “Ja, maar het blijft bij een fantasie of gedachte.”, “Ja en mijn partner wil dat ook graag. Het is er alleen nog niet van gekomen.” Of “Ja en mijn partner pleegt ook daadwerkelijk overspel, of heeft dat in het verleden gedaan gedurende onze relatie.” Tot slot was de laatste vraag: “Heb je in je huidige of in vorige relaties wel eens met overspel te maken gehad?”. Hierbij waren verschillende antwoorden mogelijk: “Ja, ik heb zelf weleens overspel gepleegd.”, “Ja, mijn (huidige en/of vorige) partner heeft weleens overspel gepleegd.” en “Nee”. Voor deze items was het niet mogelijk om een betrouwbaarheidsanalyse uit te voeren, aangezien er geen onderliggend construct gemeten werd. Aangezien het huidige onderzoek zich richt op personen die ooit zijn bedrogen door hun partner, zijn alleen deelnemers meegenomen die bij de laatste vraag over ontrouw het antwoord kozen: “Ja, mijn (huidige en/of vorige) partner heeft weleens overspel gepleegd.”

Zelfvertrouwen

De Rosenberg Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1979) werd gebruikt om zelfvertrouwen te meten. Hierbij waren er 10 items, waarbij iemand op stellingen omtrent zelfvertrouwen kon reageren op een likertschaal van 1 tot 5. 1 representeerde hierbij ‘sterk mee oneens’ en 5 ‘sterk mee eens’ (zie de Appendix). Deze vragenlijst heeft geen specifieke subschalen. Een voorbeelditem uit de Rosenberg Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1979) is: “Over het geheel genomen ben ik best tevreden over mezelf”. De Rosenberg Self-Esteem Scale kent een goede betrouwbaarheid van $\lambda_2 = .839$.

Resultaten

In Tabel 1 zijn de gemiddelden en standaarddeviaties weergegeven voor zelfvertrouwen, angstige jaloezie en ervaring met ontrouw. Daarnaast geven Pearson-correlaties in Tabel 1 de onderlinge relaties van deze drie onderzoeksvariabelen weer. Er is een significant negatief verband gevonden tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie ($r = -0.44, p < 0.001$), wat betekent dat hoe meer zelfvertrouwen een persoon heeft, hoe minder angstige jaloezie diegene ervaart. Deze bevinding ondersteunt Hypothese 1. Er werd geen significant verband gevonden tussen ervaring met ontrouw en zelfvertrouwen ($r = 0.03, p = 0.723$), en ook niet tussen ervaring met ontrouw en angstige jaloezie ($r = 0.15, p = 0.058$). Deze bevindingen suggereren dat ervaring met ontrouw op zichzelf geen directe relatie vertoont met zelfvertrouwen of angstige jaloezie.

Moderatie-analyse

Om de moderatiehypothese te onderzoeken is gebruik gemaakt van de door Hayes (2018) ontwikkelde PROCESS-macro voor SPSS. In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een moderatiemodel met zelfvertrouwen als onafhankelijke variabele, angstige jaloezie als afhankelijke variabele, en ervaring met ontrouw als moderator. Hierbij werd model 1 van PROCESS-macro gebruikt, het simpele moderatiemodel.

Voor de eerste hypothese is gekeken naar het verband tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, waarbij een regressieanalyse is uitgevoerd. Er is een significant negatief effect gevonden tussen deze variabelen ($b = -0.47, SE=0.10, p < 0.001, 95\% \text{ CI } [-0.66, 0.28]$). Dit wijst erop dat het verband afneemt wanneer er wordt gecontroleerd voor ervaring met ontrouw en de interactie tussen beide variabelen. Hypothese 1 wordt hiermee ondersteund.

Voor het moderatie-effect is er echter geen significant resultaat gevonden ($b = -0.19, SE = 0.18, p = 0.279, 95\% \text{ CI } [-0.55, 0.16]$). Dit suggereert wel dat het effect van zelfvertrouwen op angstige jaloezie zwakker wordt bij een hogere ervaring met ontrouw door een partner. Maar omdat het betrouwbaarheidsinterval ook de waarde nul bevat, is er geen

significant interactie-effect tussen zelfvertrouwen en ervaring met ontrouw. Dit houdt in dat er geen significant moderatie-effect gevonden is. Hierdoor wordt Hypothese 2 niet ondersteund door de resultaten.

Discussie

Het huidige onderzoek had als overkoepelend doel om meer inzicht te krijgen in de modererende rol van ervaring met ontrouw door een partner op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. De relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie is al eerder onderzocht (Dijkstra & Barelds, 2008). In hoeverre ervaring met ontrouw een versterkende of verzwakkende invloed heeft op deze relatie, was nog niet eerder duidelijk.

Op basis van eerder onderzoek werd in de eerste hypothese verwacht dat er een negatief verband zal zijn tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie (Dijkstra & Barelds, 2008). Huidige resultaten komen overeen met deze voorgaande literatuur en ondersteunen deze hypothese. Hoe hoger het zelfvertrouwen van een persoon, hoe lager het niveau van angstige jaloezie zal zijn. Eerdere onderzoeken leverden ook al bewijs voor deze negatieve relatie. Murray et al. (2000) vonden dat personen met een hoog zelfvertrouwen meer tevredenheid, vertrouwen en stabiliteit hebben in relaties. Dit kan verklaren waarom zij minder angstige jaloezie ervaren, omdat hierdoor minder snel controlegedrag of achterdochtigheid zal ontstaan. Daarnaast zullen personen met veel zelfvertrouwen mogelijk ook minder angstige jaloezie ervaren omdat ze minder gevoelig zijn voor bedreigingen voor de relatie en minder bevestiging nodig hebben (Shrout & Weigel, 2020). Uit een onderzoek van Stinson et al. (2008) is gebleken dat personen met een lager zelfvertrouwen over minder goede persoonlijke middelen en copingvaardigheden beschikken om met stress om te gaan. Dit kan verklaren waarom zij meer angstige jaloezie ervaren, omdat ze sneller reageren met piekeren en wantrouwen.

Wat betreft de tweede hypothese werd verwacht dat eerdere ervaringen met ontrouw door een partner een modererende rol zouden spelen op het verband tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie. Huidige resultaten ondersteunen deze hypothese echter niet. De negatieve richting van het interactie-effect suggereert wel dat het verband mogelijk zwakker wordt bij meer ervaring met ontrouw. Dit zou kunnen betekenen dat ervaring met ontrouw de omstandigheden beïnvloedt waarin zelfvertrouwen een rol speelt bij jaloezie. Omdat het gevonden moderatie-effect echter niet significant was, kunnen we op basis van het huidige onderzoek niet met zekerheid stellen dat deze invloed er is. Omdat de aannames van lineaire regressie niet zijn geschonden, mogen deze uitkomsten als betrouwbaar worden beschouwd (zie Appendix).

Een verklaring voor het niet kunnen vinden van een moderatie-effect zou kunnen zijn dat er andere factoren meespelen die van invloed zijn op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, maar die in het huidige onderzoek niet zijn meegenomen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek van Buss et al. (1992) dat mannen en vrouwen op verschillende manieren reageren op ontrouw en jaloezie. Door deze verschillen kan het effect van zelfvertrouwen op angstige jaloezie anders zijn voor mannen dan voor vrouwen. Omdat er in dit onderzoek niet is gecontroleerd voor geslacht, kan dat het uitblijven van een moderatie-effect verklaren.

Sterktes en Limitaties

Huidig onderzoek kent een aantal sterke punten. Ten eerste is de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, met ervaring met ontrouw door een partner als moderator, nog niet eerder onderzocht. Dit kan nieuwe inzichten geven in de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van jaloezie. Daarnaast geeft een moderator in een onderzoek inzicht in wanneer, voor wie, en onder welke omstandigheden het hoofdeffect optreedt, wat helpt om de externe validiteit te bepalen.

Er zijn ook een aantal limitaties in dit onderzoek. Ten eerste is het aantal deelnemers waarvan de huidige en/of vorige partner ontrouw is geweest relatief laag, namelijk slechts een kwart. Dit zorgt ervoor dat de spreiding op ervaring met ontrouw scheef is verdeeld. Dit maakt het lastiger om betrouwbare uitspraken te doen over het effect, en kan in dit onderzoek invloed hebben gehad op de afwezigheid van een moderatie-effect. Mogelijk worden duidelijkere effecten gevonden wanneer er sprake is van een grotere spreiding. Toekomstig onderzoek kan dit probleem voorkomen door bewust meer deelnemers te ondervragen die ervaring hebben met ontrouw door een partner, zodat de spreiding binnen deze groep beter in balans is.

Het begrip ontrouw heeft uiteenlopende definities voor verschillende personen (Moller & Vossler, 2014; Moreno & Kahumoku-Fessler, 2018). Omdat iedereen een eigen mening heeft over welke gedragingen hieronder vallen, kan dit invloed hebben gehad op hoe de vragen over ontrouw zijn ingevuld. De definitie van overspel die wordt gegeven in de vragenlijst bevat bijvoorbeeld geen ambigue gedragingen, zoals hand in hand lopen, wat door de een wel als ontrouw kan worden gezien en door de ander niet. Dit vermindert de betrouwbaarheid, en kan een verklaring zijn voor het feit dat er geen bewijs is gevonden voor de invloed van ervaring met ontrouw op het hoofdeffect. Toekomstig onderzoek zou een nog duidelijkere definitie moeten geven over het soort ontrouw dat er wordt onderzocht. Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met geslacht, leeftijd, culturele achtergrond en seksuele oriëntatie, aangezien dit variabelen zijn die invloed kunnen hebben op de opvattingen over ontrouw, om zo een beter begrip te krijgen over hoe ontrouw wordt geconceptualiseerd.

Een andere beperking van dit onderzoek is dat het geen uitspraken kan doen over causaliteit. Aangezien het onderzoek cross-sectioneel en correlatieel van aard is, kunnen de richtingen van de verbanden niet worden vastgesteld. Zo kan bijvoorbeeld niet met zekerheid

worden gezegd of het hebben van een laag zelfvertrouwen leidt tot meer angstige jaloezie, of dat mensen die jaloers zijn juist een lager zelfbeeld ontwikkelen. In de toekomst zou daarom beter gekozen kunnen worden voor een longitudinaal onderzoek om meer inzicht te krijgen in de richting van deze relaties.

Alhoewel er aan de deelnemers is gevraagd om de vragenlijsten apart van hun partner in te vullen, is er geen manier om dit te achterhalen. Dit kan als gevolg hebben dat personen hun antwoorden afstemmen op de wenselijkheid van hun partner, wat kan leiden tot bias. Vooral bij vragen over jaloezie en ontrouw zou dit voor vertekende resultaten kunnen zorgen, omdat dit vaak onderwerpen zijn waar mensen zich voor schamen. Onderzoek in de toekomst over dit onderwerp zou het belang van eerlijkheid en anonimiteit nog meer kunnen benadrukken. Door een item aan het eind van de vragenlijsten toe te voegen die vraagt of de persoon de vragenlijst zelfstandig heeft ingevuld, kan er achteraf worden gecontroleerd of er aan de instructies is gehouden.

In het huidige onderzoek is gebruikgemaakt van een gelegenhedssteekproef, wat beperkingen met zich meebrengt voor de representativiteit van de resultaten. Aangezien de vragenlijsten zijn verspreid binnen de kringen van de onderzoekers, die voornamelijk bestaan uit universiteitsstudenten, is er een grote kans dat er meer hoogopgeleiden mee hebben gedaan aan het onderzoek. Bovendien bevat het onderzoek meer vrouwelijke dan mannelijke deelnemers. Het is daarom moeilijk om de resultaten te generaliseren naar de algemene bevolking, aangezien geslacht en opleidingsniveau van invloed kunnen zijn op zelfvertrouwen, jaloezie of ervaring met ontrouw. Voor toekomstig onderzoek is het aan te raden om een steekproef te gebruiken met een meer gelijke verdeling tussen mannen en vrouwen en een grotere vertegenwoordiging van laagopgeleiden.

Implicaties

De bevinding dat lager zelfvertrouwen samenhangt met hogere niveaus van angstige jaloezie sluit aan bij eerdere literatuur. Hoewel het verwachte modererende effect van ervaring met ontrouw door een partner op deze relatie niet significant werd gevonden, wijst de richting van het effect er wel op dat het interessant kan zijn om dit verder te onderzoeken.

Voor de praktijk betekent dit dat therapeuten aandacht moeten besteden aan het versterken van zelfvertrouwen bij cliënten die problemen ervaren door jaloezie. Verder moet er ook worden gelet op mogelijke eerdere ervaringen met bedrogen worden, en op welke manier dit effect heeft gehad op de cliënt.

Hoewel niet beide hypothesen zijn ondersteund door dit onderzoek, levert het toch waardevolle nieuwe inzichten op in de manier waarop persoonlijke en relationele factoren samen gevoelens van jaloezie beïnvloeden. Daarnaast laten de resultaten zien dat het nuttig is om verder onderzoek te doen naar andere variabelen die wellicht wel de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie versterken of verzwakken.

Conclusie

Het huidige onderzoek heeft zich gericht op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie, met ervaring met ontrouw als moderator. De resultaten uit dit onderzoek ondersteunen de opvatting dat zelfvertrouwen negatief samenhangt met angstige jaloezie. Er werd echter geen moderatie-effect gevonden van ervaring met ontrouw op de relatie tussen zelfvertrouwen en angstige jaloezie.

Referenties

- Allen, E. S., & Atkins, D. C. (2012). The Association of Divorce and Extramarital Sex in a Representative U.S. Sample. *Journal Of Family Issues*, 33(11), 1477–1493.
<https://doi.org/10.1177/0192513x12439692>
- Barelds, D. P. H., & Barelds-Dijkstra, P. (2007). Relations between different types of jealousy and self and partner perceptions of relationship quality. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 14(3), 176–188. <https://doi.org/10.1002/cpp.532>
- Barelds, D. P. H., & Dijkstra, P. (2021). Exploring the link between bright and dark personality traits and different types of jealousy. *Psihologijske Teme*, 30(1), 77–98.
<https://doi.org/10.31820/pt.30.1.4>
- Barelds, D. P. H., & Dijkstra, P. (2022). Meten van drie soorten jaloezie met de Three Types of Jealousy Scale. *Gedragstherapie: Tijdschrift voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie*, 55(3), 227–247.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., & Semmelroth, J. (1992). Sex Differences in Jealousy: Evolution, Physiology, and Psychology. *Psychological Science*, 3(4), 251–256. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1992.tb00038.x>
- Buunk, A. P., & Dijkstra, P. (2006). Temptation and Threat: Extradynamic Relations and Jealousy. In *Cambridge University Press eBooks* (pp. 533–556).
<https://doi.org/10.1017/cbo9780511606632.030>
- Buunk, B., & Bringle, R. G. (1987). Jealousy in love relationships. *Intimate Relationships: Development, Dynamics, And Deterioration (Pp. 123–147)*. Sage Publications, Inc.
<https://psycnet.apa.org/record/1987-97121-005>

- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality And Individual Differences*, 23(6), 997–1006.
[https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(97\)00136-0](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(97)00136-0)
- Cast, A. D., & Burke, P. J. (2002). A Theory of Self-Esteem. *Social Forces*, 80(3), 1041–1068. <https://doi.org/10.1353/sof.2002.0003>
- DeSteno, D., Valdesolo, P., & Bartlett, M. Y. (2006). Jealousy and the threatened self: Getting to the heart of the green-eyed monster. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 91(4), 626–641. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.91.4.626>
- Dijkstra, P., & Barelds, D. P. (2008). Self and partner personality and responses to relationship threats. *Journal Of Research in Personality*, 42(6), 1500–1511.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2008.06.008>
- Dijkstra, P., Tamminga, A., & Barelds, D. (2023). *Overspel en jaloezie: richtlijnen voor behandeling*.
- Ellis, A. (1996). The Treatment of Morbid Jealousy: A Rational Emotive Behavior Therapy Approach. *Journal Of Cognitive Psychotherapy*, 10(1), 23–33.
<https://doi.org/10.1891/0889-8391.10.1.23>
- Erol, R. Y., & Orth, U. (2016). Self-Esteem and the Quality of Romantic Relationships. *European Psychologist*, 21(4), 274–283. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000259>
- Fincham, F. D., & May, R. W. (2017). Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 70–74. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.008>
- Gordon, K. C., & Baucom, D. H. (1998). Understanding Betrayals in Marriage: A Synthesized Model of Forgiveness. *Family Process*, 37(4), 425–449.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1998.00425.x>
- Gottman, J. M., & Silver, N. (2012). *What makes love last? How to build trust and avoid betrayal*. New York, NY: Simon and Schuster.

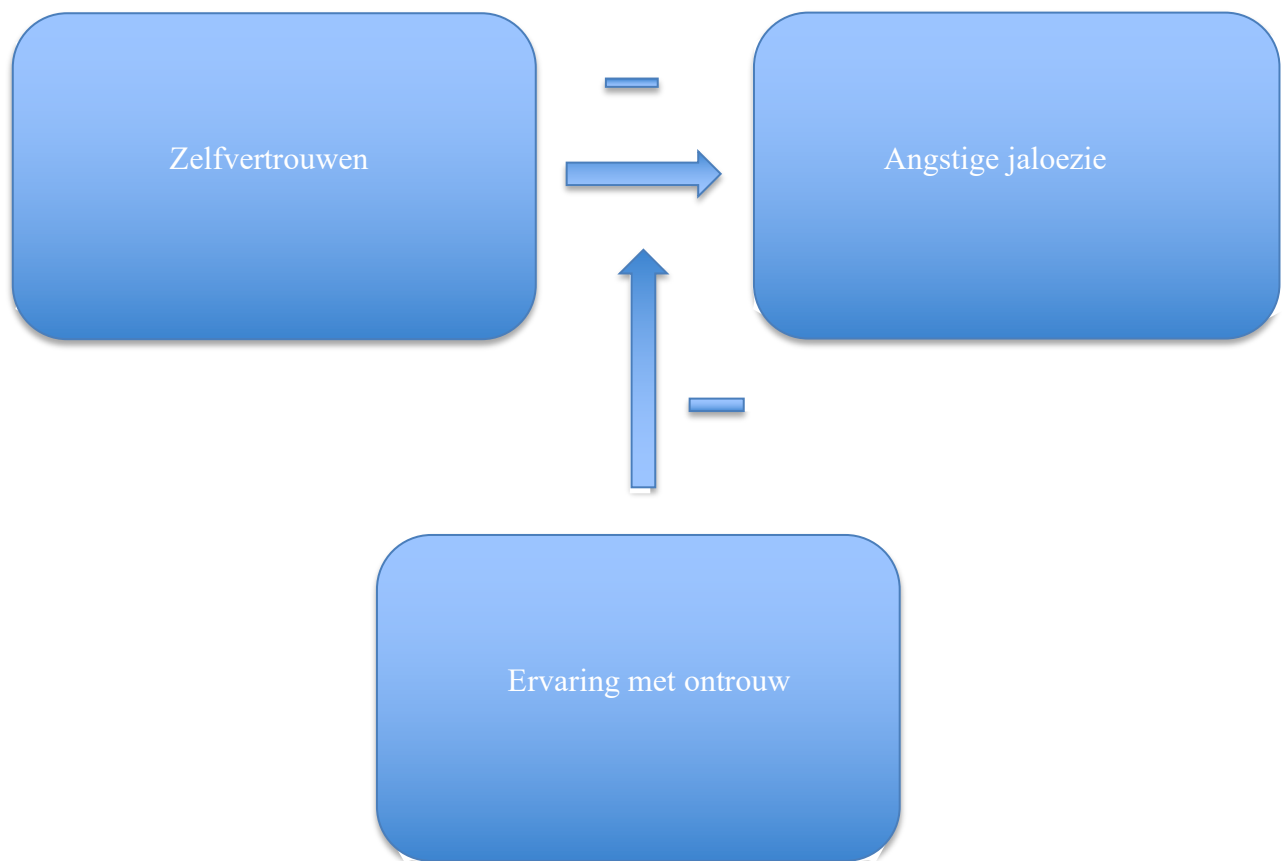
- Haney, J. M., & Hardie, L. (2014). Psychotherapeutic Considerations for Working with Betrayed Spouses: A Four-task Recovery Model. *Australian And New Zealand Journal Of Family Therapy*, 35(4), 401–413. <https://doi.org/10.1002/anzf.1073>
- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., & Layton, J. B. (2010). Social Relationships and Mortality Risk: A Meta-analytic Review. *PLoS Medicine*, 7(7), e1000316. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000316>
- Kiecolt-Glaser, J. K., & Newton, T. L. (2001). Marriage and health: His and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472–503. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.127.4.472>
- Moller, N. P., & Vossler, A. (2014). Defining Infidelity in Research and Couple Counseling: A Qualitative Study. *Journal Of Sex & Marital Therapy*, 41(5), 487–497. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2014.931314>
- Moreno, N., & Kahumoku-Fessler, E. P. (2018). Understanding Infidelity: How Perceptions of Infidelity Behaviors Vary by Sex and One's Own Infidelity Experiences. *American Journal Of Family Therapy*, 46(2), 107–121. <https://doi.org/10.1080/01926187.2018.1441760>
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 78(3), 478–498. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.3.478>
- Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M., & McGinn, M. M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(1), 140–187. <https://doi.org/10.1037/a0031859>

- Roos, L. G., O'Connor, V., Canevello, A., & Bennett, J. M. (2019). Post-traumatic stress and psychological health following infidelity in unmarried young adults. *Stress And Health, 35*(4), 468–479. <https://doi.org/10.1002/smi.2880>
- Rosenberg, M. (1965). Rosenberg Self-Esteem Scale [Dataset]. In *PsycTESTS Dataset*. <https://doi.org/10.1037/t01038-000>
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Books
- Sauerheber, J. D., & Disque, J. G. (2016). A Trauma-Based Physiological Approach: Helping Betrayed Partners Heal from Marital Infidelity. *The Journal Of Individual Psychology, 72*(3), 214–234. <https://doi.org/10.1353/jip.2016.0018>
- Shrout, M. R., & Weigel, D. J. (2020). Coping with infidelity: The moderating role of self-esteem. *Personality And Individual Differences, 154*, 109631. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.109631>
- Stinson, D. A., Logel, C., Zanna, M. P., Holmes, J. G., Cameron, J. J., Wood, J. V., & Spencer, S. J. (2008). The cost of lower self-esteem: Testing a self- and social-bonds model of health. *Journal Of Personality And Social Psychology, 94*(3), 412–428. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.3.412>
- Wiederman, M. W. (1997). Extramarital sex: Prevalence and correlates in a national survey. *The Journal Of Sex Research, 34*(2), 167–174. <https://doi.org/10.1080/00224499709551881>
- Wilson, K., Mattingly, B. A., Clark, E. M., Weidler, D. J., & Bequette, A. W. (2011). The Gray Area: Exploring Attitudes Toward Infidelity and the Development of the Perceptions of Dating Infidelity Scale. *The Journal Of Social Psychology, 151*(1), 63–86. <https://doi.org/10.1080/00224540903366750>
- Zusman, M., Knox, D., & Stephenson, W. (1998). Relationship Problems of Casual and Involved University Students. *College Student Journal, 32*(4), 606-609.

Tabel 1*Beschrijvende statistieken en correlaties*

	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3
1. Zelfvertrouwen	4.00	0.55	-	-	-
2. Angstige jaloerie	1.63	0.64	-0.44*	-	-
3. Ervaring met ontrouw	0.27	0.44	0.03	0.15	-

*Noot. Correlaties zijn gebaseerd op Pearson's r . * $p < 0.01$ (tweezijdig)*

Figuur 1*Hypothesen*

Appendix

Informed consent Hieronder wordt u gevraagd om aan te geven of u bereid bent deel te nemen aan het onderzoek: ● Ik heb de informatie over het onderzoek gelezen. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen.

- Ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, welke gevolgen deelname kan hebben, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn.
- Ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen met meedoen. Als ik stop, hoef ik niet uit te leggen waarom. Stoppen zal geen negatieve gevolgen voor mij hebben.
- Ik geef hieronder aan waartoe ik bereid ben.

☐ Ja, ik ben bereid deel te nemen aan het onderzoek (1)

☐ Nee, ik ben niet bereid deel te nemen aan het onderzoek (2)

De volgende vragen gaan over jaloezie. We willen u vragen te denken aan de intieme relatie die u nu heeft. Klik bij de vragen steeds het antwoord aan dat het meest op u van toepassing is.

Reactief *Hoe zou u het vinden wanneer uw partner het volgende zou doen?*

	Niet vervelend 1 (1)	Beetje vervelend 2 (2)	Tamelijk vervelend 3 (3)	Erg vervelend 4 (4)	Heel erg vervelend 5 (5)
Flirten met een ander. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Hele persoonlijke dingen bespreken met iemand van het geslacht waar uw partner op valt. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Seksueel contact hebben met een ander. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Intiem dansen met iemand van het geslacht waar uw partner op valt. (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand van het geslacht waar uw partner op valt bij een afscheid of begroeting op de mond zoenen. (5)	☐	☐	☐	☐	☐

Angstig *In hoeverre heeft u de volgende ervaringen?*

	Nooit 1 (1)	Zelden 2 (2)	Soms 3 (3)	Vaak 4 (4)	Altijd 5 (5)
Ik maak me er zorgen over dat mijn partner iemand anders aantrekkelijker vindt dan mij. (1)	o	o	o	o	o
Ik pieker erover dat mijn partner met iemand anders een seksuele relatie zou kunnen hebben. (2)	o	o	o	o	o
Ik ben bang dat mijn partner seksueel in iemand anders geïnteresseerd is. (3)	o	o	o	o	o
Ik maak me zorgen over wat er allemaal wel niet kan gebeuren wanneer mijn partner met andere personen (van het geslacht waar uw partner op valt) in aanraking komt. (4)	o	o	o	o	o
Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander. (5)	o	o	o	o	o

Preventief *In hoeverre zijn de volgende uitspraken op u van toepassing?*

	Niet van toepassing 1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	Heel goed van toepassing 5 (5)
Ik wil niet dat mijn partner teveel met andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt) in aanraking komt. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Het is voor mij niet acceptabel dat mijn partner vriendschappelijk omgaat met andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt). (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik verlang van mijn partner dat hij/zij niet naar andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt) kijkt. (5)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben nogal bezitterig wat mijn partner betreft. (6)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het moeilijk om mijn partner vrij te laten. (7)	☐	☐	☐	☐	☐

RSES De volgende vragen gaan over de manier waarop u tegen uzelf aankijkt. Het gaat er bij deze vragen niet om wat andere mensen van u vinden, maar uitsluitend hoe u tegen uzelf aankijkt. Dit kunt u aangeven door het antwoord dat het meest op u van toepassing is aan te klikken.

	Sterk mee oneens 1 (1)	Mee oneens 2 (2)	Niet mee eens of oneens 3 (3)	Mee eens 4 (4)	Sterk mee eens 5 (5)
Over het geheel genomen ben ik best tevreden met mijzelf. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Soms heb ik het gevoel dat ik nergens voor deug. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat ik goede eigenschappen bezit. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan allerlei dingen even goed als de meeste andere mensen. (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat ik weinig reden heb om trots op mijzelf te zijn. (5)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me af en toe echt nutteloos. (6)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat ik in vergelijking met anderen een waardevol persoon ben. (7)	☐	☐	☐	☐	☐

Ik zou willen dat ik wat meer respect voor mijzelf zou kunnen opbrengen. (8)	☐	☐	☐	☐	☐
Al met al kan ik niet anders dan mijzelf als een mislukkeling zien. (9)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik sta positief tegenover mijzelf. (10)	☐	☐	☐	☐	☐

Overspelzelf Heb je er wel eens aan gedacht om overspel te plegen? Met overspel bedoelen we elke vorm van geheime romantische en/of seksuele activiteit (inclusief zoenen) met een ander dan je partner.

- ☐ Nee, daar heb ik geen interesse in. (1)
- ☐ Ja, maar het blijft bij een fantasie of gedachte. (2)
- ☐ Ja en dat wil ik ook graag. Het is er alleen nog niet van gekomen. (3)
- ☐ Ja en ik pleeg ook daadwerkelijk overspel, of heb dat in het verleden gedaan gedurende de relatie met mijn huidige partner. (4)

Overspelpartner Heeft je partner (voor zover je dat kan beoordelen) er wel eens aan gedacht om overspel te plegen?

- ☐ Nee, daar heeft mijn partner geen interesse in. (1)
- ☐ Ja, maar het blijft bij een fantasie of gedachte. (2)
- ☐ Ja en mijn partner wil dat ook graag. Het is er alleen nog niet van gekomen. (3)
- ☐ Ja en mijn partner pleegt ook daadwerkelijk overspel, of heeft dat in het verleden gedaan gedurende onze relatie. (4)

Overspel Heb je in je huidige of in vorige relaties wel eens met overspel te maken gehad? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ja, ik heb zelf wel eens overspel gepleegd. (1)
- ☐ Ja, mijn (huidige en/of vorige) partner heeft wel eens overspel gepleegd. (2)
- ☐ Nee (3)

Assumptiecheck

Voor de moderatie-analyse is gecontroleerd op de belangrijkste aannames van regressie. De scatterplot van de gestandaardiseerde residuen tegen de voorspelde waarden laat geen duidelijke schending zien van lineariteit of homoscedasticiteit. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor invloedrijke uitschieters, aangezien de maximale Cook's Distance = 0.147. Ook is er geen sprake van multicollineariteit, kijkend naar de VIF-waarden van zelfvertrouwen ($VIF = 1.003$), ervaring met ontrouw ($VIF = 1.002$) en de interactieterm tussen deze variabelen ($VIF = 1.003$). Dit wijst erop dat de variabelen weinig overlap hebben en onafhankelijk van elkaar iets toevoegen aan het model.